

Capitolul 11

Comportament politic, Vechi și Nou

Warren E. Miller

I Entuziasmul cuceririi unor lumi noi

O trecere în revistă a istoriei domeniului comportamentului politic în Statele Unite ar trebui să cuprindă fără îndoială cel puțin trei epoci: cea nouă, cea veche, și cea foarte veche. Ca membru al comunității academice de cel puțin cincizeci de ani, mi se pare că aș putea să discut puțin despre epoca veche și cea nouă dar aș lăsa identificarea originilor direcțiilor intelectuale în seama sociologilor cunoașterii și a filosofilor științei. De aceea, dacă depășim studiile mai vechi ale lui Stuart Rice (1928), Samuel P. Hayes, Jr. (1932), sau chiar ale unor figuri mai cunoscute ca Merriam și Gosnell (1924), atunci epoca „veche” trebuie să înceapă cu Lazarsfeld și Berelson. Capitolul anterior al lui Huckfeldt și Carmines (vezi supra: cap. 8) oferă o prezentare bună a acestora, ca de altfel și a lui V. O. Key, Jr., modelul nostru în știința politică. Singura mare omisiune a capitolului amintit este aceea că nu au fost prezentate contribuțiile la literatura domeniului oferite de Stein Rokkan, inclusiv binecunoscuta sa colaborare cu Lipset. Rokkan, alături de Lazarsfeld, a văzut politica și comportamentul politic al maselor ca manifestări ale structurii sociale și ale experienței sociale. Pe fundalul Lumii Vechi, introducerea unei perspective micro-analitice socio-psihologice a fost mult mai dramatică decât reiese din multe prezentări retrospective.

Pentru mulți dintre noi, cei care facem parte din generația ulterioară, lumea comportamentului politic a început în 1952 cu primul studiu electoral la nivel național realizat în cadrul Programului de Comportament Politic al Survey Research Center de la University of Michigan . Studiul din 1952 nu s-a născut dintr-o dată din mințile imaginative (sau buzunarele adânci) ale University of Michigan. Sub conducerea lui Pendleton Herring, președintele Social Science Research Council, s-a format în 1949 Comitetul pentru Comportament Politic (Committee on Political Behavior) care a fost practic sponsorul studiului din 1952. În aceeași perioadă Fundația Ford creează Center for Advanced Studies in the Behavioral Sciences de la Palo Alto, simbolizând emergența accentelor behavioriste în științele sociale. Dezvoltarea domeniului comportamentului politic în general, și comportamentului electoral în special, datorează foarte mult fundațiilor particulare, inclusiv Rockefeller, Carnegie, Russell Sage și Markle. Aceste organizații au oferit contextul de entuziasm, ca și fondurile necesare, pe întreg parcursul decadelor 1950 și 1960. Fundația Ford, prin eforturile unor responsabili precum Peter de Janosi și Kalvin Silvert, a sprijinit activitățile de cercetare și dezvoltarea infrastructurilor instituționale asociate muncii de pionierat în comportamentul politic, atât în America de Sud cât și în Europa. National Opinion Research Center de la Chicago și Institute for Social Research de la Michigan au fost noile structuri instituționale pentru cercetarea comportamentală.

Sprijinul sistematic pentru abordarea comportamentală în științele politice a avut drept centru SSRC, dar American Political Science Association a fost cea care a oferit legitimitatea academică, în mare parte datorită influenței lui Evron Kirkpatrick, Directorul Executiv al biroului, pe atunci nou constituit, de la Washington. Ca un singur

exemplu, Kirkpatrick a fost direct responsabil de recunoașterea științei politice de către National Science Foundation. Kirkpatrick și alți membri ai conducerii APSA au fost de asemenea implicați în constituirea International Political Science Association, ca mecanism de sprijin al colaborării internaționale. IPSA a oferit recunoaștere „grupurilor de lucru”, denumire care funcționa ca umbrelă legitimatoare pentru grupuri de cercetători cu interese de cercetare comune, care puteau astfel să solicite sprijin instituțional la UNESCO.

Aceste referiri multiple la sprijinul instituțional de care s-a bucurat domeniul comportamentului politic sunt utile la începutul acestui eseu pentru a putea arăta că în perioada respectivă existau multe inițiative organizaționale noi, extrem de relevante și care veneau din afara mediului academic. Liderii acestor inițiative noi erau optimiști și provocatori și reușeau să încurajeze și alți membri ai comunității academice politologice să exploreze noile direcții. Această noutate, din păcate, permite și compararea „vechii” abordări, care se bucura de multe surse de sprijin financiar, cu „noua” abordare, pentru care NSF a devenit aproape singura instituție finanțatoare în Statele Unite. Totuși, acest contrast este mai bine definit dacă ne raportăm nu la nivelul sprijinului financiar, ci mai degrabă la diversitatea surselor de finanțare din afara guvernului sau a lumii academice, dispuse să ofere suport celor care apreciau că noile metode de colectare și analiză a datelor sunt modalități inovative de a cerceta probleme intelectuale tradiționale ale disciplinei.

Ceea ce nu înseamnă că nu a existat nici un fel de reticență instituțională în perioada fericită a anilor 1950 și 1960. Pentru prea mult timp regula în departamentele de știință politică din Statele Unite era ca fiecare departament să aibă un specialist în comportamentul politic, „în captivitate” – unul, dar de obicei numai unul singur. Chiar și la Michigan, George Belknap – coautor, împreună cu Angus Campbell, al articolului de pionierat despre identificarea partinică (și care a primit titlul de doctor la University of Chicago sub îndrumarea lui Avery Leiserson, și a fost membru al SSRC Political Behavior Committee) nu era acceptat ca membru al departamentului, iar Samuel J. Eldersveld era singurul reprezentant al persuasiunii behavioriste în departamentul de la Michigan, până spre sfârșitul anilor 1950. Într-adevăr, epoca a început cu o oarecare șansă ca domeniul comportamentului politic să se transforme în sociologie politică, așa cum s-a întâmplat pe țărmul estic al Atlanticului. Ilustrativ este faptul că James C. Davies, unul dintre colegii care au colaborat la studiul din 1952, a devenit membru al American Psychological Association pentru că i-a fost teamă că, la Michigan, **specialiștii** științei politice nu vor accepta niciodată ca perspectiva psihologiei sociale să fie considerată importantă.

II Origini multidisciplinare

În termeni mai pozitivi, comportamentul politic își are originile în lumea multidisciplinară a științelor sociale de după al doilea război mondial. De exemplu, liderul „grupului celor patru”, responsabil de realizarea studiului *The American Voter* (1960), Angus Campbell, a studiat ca psiholog experimentalist la Stanford și a fost înainte de cel de-al doilea război mondial unul dintre inițiatorii psihologiei sociale ca disciplină academică. Cel de-al doilea autor, în ordine alfabetică, Philip Converse, a fost unul din primii absolvenți ai programului doctoral în psihologie socială de după cel de-al

doilea război mondial, de la University of Michigan, adăugând astfel o diplomă în sociologie specializărilor sale anterioare (studiile sale universitare erau în literatura engleză). Ca al treilea membru al grupului, eu am fost un fel de politolog mutant, ale cărui studii doctorale în știința politică la Syracuse University au constat dintr-un curs în relații internaționale și trei module de cursuri în metodologia și tehnicile de cercetare antropologice, sociologice și ale psihologiei sociale. Donald Stokes a fost singurul care avea o pregătire profesională ca politolog la universitățile Princeton și Yale; dar chiar și el a venit la Michigan cu o bursă pre-doctorală pentru a studia statistica matematică, într-o perioadă în care rigla de calcul și cartelele McBee abia începeau să facă loc cartelelor Hollerith și calculatoarelor analogice.

În anii '50, Yale University și University of North Carolina au devenit, alături de Michigan centre proeminente ale cercetării comportamentului politic. În cazul UNC, mediul academic al disciplinei era similar cu cel de la Michigan, în sensul că sociologia, antropologia și psihologia socială erau discipline complementare științei politice, iar cercetătorii beneficiau de sprijinul UNC Institute for Social Research – o instituție similară ISR de la Michigan. La North Carolina interesul pentru cercetarea comportamentului politic era într-o oarecare măsură mai sociologic decât la Michigan, iar contribuția lor esențială, alături de multe alte cercetări notabile, a fost studiul lui Prothro și Matthews, *Negroes and the New Southern Politics* (1966). Culegerea datelor a fost realizată de Michigan Survey Research Center iar designul cercetării includea patru studii intensive a patru comunități selectate din unitățile primare de eșantionare, studii care au constituit bazele studiului lor cros-secțional al comportamentului politic în statele din sud.

Cel mai recunoscut dintre studiile comunitare ale comportamentului politic a fost cel coordonat de Robert Dahl la Yale (un alt membru al SSRC Political Behavior Committee) și publicat sub titlul *Who Governs: Democracy and Power in an American City* (1961). Acest studiu venea în completarea altor cercetări ale comportamentului politic din acea vreme, ca un studiu empiric a cărui orientare behavioristă a fost clar generată de probleme esențiale în știința politică.

În 1962, SRC de la Michigan coordonează colectarea datelor pentru un studiu al modului în care este înțeleasă Curtea Supremă a Statelor Unite și al atitudinilor politice față de ea. Principalii cercetători implicați au fost Joseph Tanenhaus, Profesor de știință politică la University of Iowa, și Walter Murphy, Profesor de știință politică la Princeton. Datele colectate de ei reflectă entuziasmul generat în diferite arii ale disciplinei de către capacitatea de a utiliza noile metode și tehnici din științele sociale pentru a crea date care să corespundă nevoilor cercetărilor. Contrastul generic, pe care îl găsim atât în sociologie cât și în știința politică, rezidă în multiplele diferențe între datele colectate în procesul de contabilizare realizat de societate cu scopuri administrative sau birocratice (rata nașterilor, rata divorțurilor, date statistice despre alegeri și rezultatele acestora) și datele colectate expres pentru a servi în cercetarea socială.

E adevărat că *The American Voter*, ca succesori al studiului *The Voter Decides* (Campbell, Gurin și Miller 1954) cu accentul său pe predispoziții (partide, candidați, și orientări în legătură cu temele de politică publică), au utilizat masiv conceptele de atitudine și convingere, în încercarea de a înțelege deciziile electorale la nivel individual. Iar natura psihologică a identificării partinice a impus o orientare socio-psihologică, drept trăsătura definitorie a școlii de la Michigan. Cu toate acestea, trebuie observat că relațiile

relevante politic dintre cetățeanul individual și grupul social – atât primar cât și secundar – au reprezentat teme majore pentru cercetările empirice de la Michigan realizate în 1952 și 1956, cu mult înainte de apariție metodelor inovative de măsurare a identificării partinice. Și, într-adevăr, cel puțin șapte capitole din *The American Voter* au fost destinate problemelor „sociologice”.

E pertinent să observăm aici câte dintre temele amintite de Huckfeldt și Carmines ca provocări ale sociologiei politice pot fi considerate, retrospectiv, a se situa în aceeași direcție intelectuală cu *The American Voter*. Cel puțin parțial datorită popularității de care s-a bucurat în mediul nostru social și intelectual Ted Newcomb, participant la studiul Bennington, am început să proiectăm ceea ce urma să devină vârful de lance al studiilor de socializare politică chiar în perioada de definitivare a studiului *The American Voter*. Planificarea inițială, ca și negocierile cu Danforth Foundation, sursa de finanțare pentru colectarea primei serii de date din 1965 sub îndrumarea lui Kent Jennings, au fost stimulate de convingerea noastră că valorile și convingerile fundamentale ale alegătorilor se formează în perioada pre-adultă și că modul în care familia, școala și colegii de vârstă contribuie la acest proces trebuie studiat sistematic. Ideea că există ceva esențial, de natură sociologică și prin asta „diferit” în studiul panel al socializării și maturizării politice pe care îl proiectam nu ne era deloc evidentă. Era evident pentru noi că urgența nevoii de a extinde intervalul de vârstă al subiecților pe care îi studiam, ca și nevoia de a introduce variațiile diacronice ale experiențelor lor în designul cercetărilor noastre, aparțin întru totul orientării intelectuale care a generat *The American Voter*. În mod similar, datele analizate atât de competent în studiile lui Finfter despre politică și locul de muncă (1974) au fost colectate de Miller și Stokes în 1961 și au reprezentat studiul regiunii Detroit (Detroit Area Study) pentru acel an. Este drept că Detroit Area Study a fost o cercetare realizată sub coordonarea Departamentului de Sociologie de la Michigan, dar ca și în cazul cercetărilor despre socializare ale lui Jennings, faptul că se realiza în Michigan, a făcut ca acest studiu să pară o dezvoltare naturală a analizelor incluse în Secțiunea a IV-a (cap. 12-18) din *The American Voter*.

Știința politică a fost domeniul intelectual și disciplinar în care se înscrie studiul reprezentării în Congres realizat de Miller și Stokes. Acesta se adaugă listei în continuă creștere a cercetărilor care identifică modalități inovative de a utiliza tehnicile de cercetare noi în investigarea problemelor mai vechi din domeniile comportamentului politic. Studiul lui Wahlke și Eulau despre membrii instituțiilor legislative la nivel statal, publicat sub titlul *The Legislative System* (1962), a început în 1955 (din nou cu sprijin financiar din partea SSRC Committee on Political Behavior) și a demonstrat fezabilitatea colectării datelor sistematice de la elitele politice. Această capacitate a fost exersată din nou de Eulau o decadă mai târziu când el și Prewitt au publicat *Labyrinths of Democracy: Adaptations, Linkages, Representations, and Policies in Urban Politics* (1973).

În 1974, aproape de sfârșitul perioadei „vechi”, trei studii strâns relaționate au fost promovate de Michigan Center for Political Studies. Cu sprijin din partea National Science Foundation și Russel Sage, alegerile din 1974 au constituit centrul atenției unor studii privind relațiile dintre (1) alegători, (2) campaniile alegerilor pentru Camera Reprezentanților a SUA, așa cum au fost acestea raportate de către un eșantion național de candidați și manageri de campanie care au participat la competițiile electorale și (3) modul în care mass media au prezentat alegătorilor aceste campanii. Câteva dintre cercetările lui Erbring și MacKuen, prezentate de Huckfeldt și Carmines, au utilizat date

din acest studiu din 1974. Studiile asupra strategiilor de campanie, așa cum au fost ele planificate de managerii de campanie, prezentate de jurnaliștii politici și percepute de către alegători, s-au sincronizat datorită evidentei interdependențe funcționale între cele trei seturi de actori. Întâmplarea face ca designul acesta cu trei elemente, centrat de această dată pe alegerile pentru Senatul SUA, să fie în prezent reluat de doi dintre colegii mei, Profesorii Kim Kahn și Patrick Kenney de la Arizona State University. Ambii sunt politologi și ambii au beneficiat de pregătire în utilizarea metodelor și abordărilor cercetării comportamentale, care își are originile într-o mare varietate de discipline ale științelor sociale.

Lista ar putea fi extinsă în continuare, dar scopul nu este neapărat de a trece în revistă programele de cercetare inspirate de Michigan Center for Political Studies ci mai degrabă de a ilustra numărul mare al studiilor diferite care au fost considerate de autorii lor principali ca părți strâns interconectate ale unui întreg substanțial și coerent; doar accidental, acesta includea componente care ar putea fi identificate cu alte discipline și care erau facilitate de un set de metode și tehnici de cercetare pronunțat interdisciplinare. Autorii principali, cei care au dat forma acestor studii, erau caracterizați de combinații oarecum particulare de interese și abilități și erau formați în domenii diferite, dar aproape în nici unul dintre cazuri nu a fost vorba de un efort conștient și asumat de a fi „interdisciplinar”. Calitatea studiilor a fost determinată de modul în care au fost împrumutate concepte, ipoteze și metode și tehnici de cercetare din mai multe discipline academice, precum și de aplicarea lor conform logicii interne a designului general al cercetării. Ar putea fi util să identificăm variatele contribuții ale disciplinelor în perioada „nouă” a cercetării comportamentului politic, sau originile acesteia. Însă, în studiile „vechi”, combinația interdisciplinară a ideilor și tehnicilor pare cât se poate de naturală.

III Aspecte noi ale cercetării comportamentului politic

Perioada veche diferă de cea nouă în cel puțin trei aspecte. În parte datorită faptului că multe dintre bazele de date „vechi” erau simple instantanee ale unui set vast și complex de „variabile” obținute din investigarea unor populații largi și eterogene, depășirea limitelor inerente acestor date necesita suficientă creativitate metodologică. Era în special evidentă inadecvarea acestor date pentru ceea ce și-au propus inițial și anume să ofere o reprezentare a „procesului” prin care alegătorii decid cum să voteze. Această nevoie ca metodologia să înlăture deficiențele datelor a fost completată de o inventivitate ce avea să conducă, foarte curând, la proliferarea unor cursuri de „metode de cercetare”, iar „metodologia politică” avea să devină o temă centrală a preocupărilor organizațiilor profesionale.

Pentru un motiv sau altul, sofisticarea sau complexitatea analitică pare să fie acum trăsătura definitorie a noilor publicații. Tendința de a începe analiza datelor cu o analiză bivariată sau trivariată nu mai e deloc actuală într-o perioadă în care noile idei sunt „modelate” de ecuații multivariate. Dacă acest aspect este în general un argument în favoarea superiorității „noului” față de „vechi”, e o întrebare care ar necesita încă un set de capitole. Se pare totuși că a fi la curent cu ce se întâmplă în metodologie e cel puțin la fel de important ca testarea unei idei noi sau a unui model teoretic nou. În consecință, „noua” cercetare este mai rar inspirată de perspectiva unor noi aventuri în domeniile încă nestudiate ale politicii și guvernării, fiind cel mai adesea o cursă pe terenuri deja familiare, dar într-un nou vehicul analitic.

Evoluția noilor perspective și tehnici analitice a fost, bineînțeles, posibilă în mare parte datorită computerelor, care constituie cea de-a doua sursă de schimbare de la „vechi” la „nou”. Datele colectate pentru studiul lui Almond și Verba *Civic Culture*, pentru studiul lui Dahl *Who Governs* sau pentru *The American Voter*, au fost prelucrate și analizate cu ajutorul cartelelor cu optzeci de coloane Hollerith (IBM) și a unor instrumente mecanice de sortare a acestora – mașina de sortat sau „101”, care pentru calcule și sortări mai complicate avea nevoie de cablaje complexe. Datele inițiale pentru studiul de la Elmira, care a stat la baza volumului *Voting* al lui Lazarsfeld și Berelson, încă există în arhiva ICSPR pe cartele perforate, adesea întâmplându-se ca două variabile să fie codate pe o singură coloană ce împarte cele douăsprezece rânduri. Analizele pentru *The Voter Decides* au fost realizate cu „cartele analitice” în care un sub-set de variabile aferente unei unități de analiză erau transferate de pe cartelele originale pe altele, astfel încât să fie localizate fizic împreună pe aceleași cartele analitice.

Cu toate că o astfel de tehnologie, destul de greoaie de altfel, a însemnat o îmbunătățire substanțială față de înregistrările manuale pe hârtie, ea necesita un management extrem de atent al datelor și documentarea fiecărei etape de analiză, limitând drastic complexitatea tehnicilor analitice care puteau fi utilizate. Computerul a schimbat – și continuă să schimbe – toate acestea. Toate cele douăzeci și trei de studii realizate în cadrul seriei coordonate de American National Elections Studies, timp de patruzeci de ani, sunt acum accesibile, împreună cu documentația detaliată, pe un singur compact disc pe care se află și software-ul necesar accesării datelor. În prezent, capacitatea programelor specializate permite realizarea unor analize multivariate pentru seturi de date care cuprind un număr impresionant de variabile și mii de cazuri statistice. Această capacitate de stocare, accesare și prelucrare a datelor a încurajat dezvoltarea atât a metodologiei cât și a tematicii abordate și a permis realizarea unor cercetări greu de imaginat cu patruzeci de ani în urmă.

Cea de-a treia schimbare crucială din ultimii treizeci de ani a avut loc în organizarea socială a accesului la date. Primii ani ai revoluției behavioriste au fost marcați de o veritabilă explozie a studiilor empirice bazate pe date colectate pe populații largi și semnificative politic. În domeniul comportamentului politic erau incluse studii ale electoratelor naționale, ale comportamentului politic în forurile legislative, studii ale guvernelor naționale. Cu toate acestea, datorită culturii academice tradiționale și în absența unei alternative, exploatarea fiecărei noi baze de date din anii ‘50 era de cele mai multe ori privilegiul principalilor investigatori și al doctoranzilor acestora.

Într-un efort de a extinde numărul cercetătorilor care pot avea acces la studiile electorale realizate în Michigan în 1952 și 1956, același SSRC Political Behavior Committee, atât de esențial pentru finanțarea acestor studii, a sponsorizat și coordonat două seminarii de pregătire pe timpul verii la Michigan Survey Research Center, în 1954 și 1958. Printre participanții la aceste seminarii au fost personalități pe atunci încă puțin cunoscute, ca Robert Lane și Heinz Eulau. Converse, Miller și Stokes erau instructori, iar fiecare dintre seminarii era destinat cursurilor despre codarea variabilelor, tabele de asociere și calcularea lui „hi pătrat”. Aceste seminarii de vară erau entuziasmante, erau experiențe noi, de învățare și de investigare a lumii analizei datelor.

Experiența din 1954 l-a inspirat pe Eulau să se reîntoarcă la Ann Arbor în 1955 și să inițieze propriile sale studii despre relația dintre politică și clasele sociale. De obicei însă, consecințele participării la aceste seminarii erau mai puțin încurajatoare.

Cercetătorii se întorceau în departamentele lor și deveneau și mai conștienți de lipsa infrastructurii necesare continuării experienței de la Michigan. Și acest lucru se întâmpla chiar și în cele mai bune departamente de știință politică. Datorită conștientizării dificultăților cu care se întâlneau participanții care ar fi vrut să-și continue cercetările utilizând noile metode, s-a născut ideea creării Inter-University Consortium for Political Research.

Ideea avea două componente. Prima era stabilirea unei norme culturale de a permite accesul la bazele de date. Norma tradițională dădea creatorului bazei de date aproape un drept de a controla accesul la datele respective, asemeni unui proprietar. Noul concept sublinia importanța accesului liber la date, în special atunci când era vorba de baze de date create cu ajutorul unor finanțări din bani publici. Cealaltă componentă principală a ideii inițiale a Consorțiului era crearea unei noi organizații care să faciliteze inițiativele de cercetare individuale, dar care să fie sprijinită de departamentele de știință politică. Printre responsabilitățile sale urma să se numere administrarea unei biblioteci de date (din nefericire, impropriu numită „arhivă”) constituită din datele pe care autorii diferitelor baze de date le-ar fi pus la dispoziția colegilor. Această organizație urma să ofere de asemenea cursuri de pregătire necesare accesării și analizei datelor. Urma să pună la dispoziția utilizatorilor infrastructura necesară exploataării intensive a datelor, astfel încât cercetători care altfel nu aveau posibilități de colaborare puteau să lucreze împreună în analiza datelor respective.

Astăzi, ICPR a devenit ICPSR, iar datorită conducerii lui Jean Blondel, Stein Rokkan, Erwin Scheuch și Rudolf Wildenmann există și un omolog european, European Consortium for Political Research (ECPR). Universitățile din Bergen, Köln, Essex și altele și-au contruit propriile arhive de date care completează cea mai mare dintre aceste colecții, și anume cea administrată la Ann Arbor de ICPSR.

Mai recent, încă o organizație inovatoare pare să promoveze „Studiul Comparativ al Sistemelor Electorale”. Sub coordonarea lui John Curtice din Anglia, Sören Holmberg din Suedia, Hans Dieter Klingemann din Germania, Steven Rosenstone din Statele Unite și Jacques Thomassen din Olanda, se proiectează o serie de studii electorale naționale în mai multe țări, studii care pot fi utilizate pentru investigații comparative. Accentul cade cu precădere asupra comportamentului electoral, dar micro-analiza comportamentului individual pentru fiecare dintre țări va fi completată de date despre contextul determinat de factorii sociali și economici relevanți.

IV Impactul noului asupra vechii abordări

Consecințele ultime ale revoluțiilor în metodologie, ale aplicațiilor computerelor și ale noilor organizații nu pot fi anticipate în detaliu. Fără îndoială că vom asista la o creștere extraordinară a volumului cercetării. E aproape sigur că standardele tehnice vor crește pe toate fronturile – colectarea datelor, analiza datelor și explicarea teoretică a comportamentului politic în diferite contexte. Totuși, în condițiile diferențelor culturale și lingvistice între comunitățile de cercetători, e de asemenea probabil ca tehnologia cercetării să continue să se dezvolte într-un ritm mult mai rapid decât **decoperirile** de substanță [**teoretică** n.t.].

Pe de altă parte, probleme cum sunt cele amintite în capitolul anterior nu sunt simple probleme de metodologie, și în ultima vreme ele încep să fie luate în considerare

și chiar reparate. Studiile lui Huckfeldt și Sprague, printre altele, reușesc să abordeze direct nevoia de dezagregare și de reagregare la nivelul experiențelor individuale. Printre studiile mai „vechi” care au luat în considerare probleme similare, dar în legătură cu un subiect diferit, se numără și volumul lui Verba și Nie despre participarea politică. În general, cred că e la fel de ușor să subestimăm temerile, reale de altfel, ale cercetărilor comportamentale „vechi” în legătură cu eterogenitatea respondenților, pe cât este să subestimăm costurile încercării de a le rezolva. În același timp, ar putea fi adevărat că există o problemă reală de supraestimare a amplitudinii și a consecințelor acestei eterogenități, așa cum este ea trăită în contextele investigate. Cel puțin în ceea ce privește explicarea modului în care alegătorii decid cum să-și acorde votul, nu sunt încă suficiente dovezi care să ateste faptul că alegători care trăiesc în contexte diferite utilizează paradigme diferite în procesul de luare a deciziilor. Observația că orice măsură sumară a unei relații reprezintă o „medie” a alegătorilor, incluzându-i pe aceia pe care astfel de indicatori nu îi reprezintă chiar deloc, e într-adevăr pertinentă – dar ce putem să facem? Nu cred că greșeala stă atât de mult atât în preocuparea pentru definițiile instituționale ale importanței, cât în inadecvarea resurselor pentru un design corect al colectării datelor. „Vechea” perspectivă nu a avut rezultate prea bune în această direcție, dar nu din cauza faptului că problemele nu erau conștientizate.

Preocuparea lui Franz Pappi este, în viziunea mea, o altă versiune a problemelor descrise de Dunleavy. Aplicația particulară la sistemele electorale multipartide nu a primit suficientă atenție în Statele Unite, în mare parte datorită faptului că foarte rar alegătorii americani au o oportunitate reală de a vota strategic în alegerile prezidențiale. E posibil ca o repetare a momentului 1992 să aducă o schimbare și în această privință. Capitolul al cărui autor este Pappi (vezi supra: cap. 9) are o importanță crucială deoarece oferă, în completarea preocupărilor privind politica americană și știința politică americană, o descriere a contribuțiilor majore din cultura politică europeană. În special, introduce formarea coalițiilor în calculul analitic.

În această notă, eu nu pot decât să adaug: spuneți-ne mai multe. Cei mai mulți dintre cercetătorii americani nu sunt familiarizați cu analiza situațiilor în care alegătorul are mai mult de două alternative. Un al treilea candidat este de obicei fie ignorat, ca în cazul lui Wallace în 1968 și Anderson în 1980, fie este tratat separat, ca în cazul lui Perot în 1992. Ideea că anumiți alegători ar putea să decidă conform unui calcul de tipul votului strategic este adesea enunțată, dar foarte rar examinată. În același timp, așa atrage atenția asupra posibilității de a utiliza datele culese cu ajutorul întrebărilor „termometru” ca o alternativă la multele exemple de modelare pornind de la teoriile alegerii raționale. Problema ar putea fi cel puțin redusă dacă analizele ar adopta perspectiva alegătorului și s-ar limita astfel la competiția dintre cei doi candidați cei mai preferați pentru fiecare alegător în parte. În 1992, analizele care au eliminat candidații cei mai puțin preferați au oferit explicații pentru acordarea votului lui Perot fără să facă apel la concepte ca votul strategic (Miller și Shanks 1996).

V Noi definiții ale cetățeniei

Cum fiecare direcție de cercetare a comportamentului electoral al maselor își dezvoltă propriile generalizări empirice, unite de propria logică internă, și reușește să progreseze printr-o continuă condiționare reciprocă între teorie și evidența empirică, ar fi nevoie de mâna nevăzută a lui Abigail Smith pentru a produce *un singur* model empiric

nou al *cetățeanului* democrat. Mi se pare că nu suntem pe cale de a dezvolta un nou model al *cetățeanului* democrat, ci mai degrabă că începem să aflăm mai multe despre condițiile și circumstanțele în care categorii diferite și variate de cetățeni răspund politic în moduri diferite, iar diferențele sunt explicabile și justificate. Cu toate că o mare parte a filosofiei politice și a studiilor asupra comportamentului politic al elitelor se bazează pe una sau alta dintre concepțiile despre cetățeanul mediu, modal sau tipic, multe dintre cercetările care se referă la populații largi, cum ar fi electoratele naționale, aduc și dovezi privind eterogenitatea răspunsurilor la aceiași stimuli.

În termeni mai generali, mi se pare adevărat că provocarea teoriei democratice a fost principala sursă „a celor mai multe probleme de pe agenda cercetării comportamentului politic, în ultimii cincizeci de ani”, dar numai în sensul cel mai larg. E adevărat că nevoia recunoscută de a înțelege mai bine comportamentul la vot al întregului electorat este determinată de convingerea că alegerile constituie o instituție vitală în politica democratică. Multe din studiile dedicate unor teme specifice se înscriu totuși pe această agendă, datorită faptului că pornesc de la definiții instituționale ale problemelor respective. Sigur că, *post factum* apar adesea speculații despre înțelesul pe care o generalizare proaspăt testată empiric îl are pentru unul sau altul dintre aspectele filosofiei normative. Tot atât de adevărat este, însă, că verificarea generalizărilor empirice nu este motivată decât foarte rar de implicațiile pe care le-ar putea avea asupra teoriilor guvernării democratice. Generalizările sunt de obicei re-examinate deoarece verificarea sau respingerea lor ar avea implicații asupra teoriilor noastre despre cauzele unui anumit comportament.

Ceea ce am învățat despre comportamentul electoral al maselor are fără îndoială sens și pentru teoriile politicii democratice. Dar, deocamdată, suntem adesea mai puțin siguri care sunt aceste înțelesuri în final. S-ar putea ca o mai mare atenție pentru asumțiile pe care se bazează teoria democrației să permită direcționarea programelor de cercetare spre considerarea provocărilor lansate de teorie. Până în prezent, cursul sinuos al cercetării comportamentului electoral al maselor a urmat adesea deciziile cercetătorilor orientați spre o mai bună „înțelegere” a unor trăsături evidente ale topografiei politice și mai puțin spre testarea unei construcții normative.

Bibliografie:

- Almond G. and Verba S. 1963. *The Civic Culture*. Princeton, N.J.: Princeton University press.
- Campbell, A.; Converse, P.E.; Miller, W.E.; and Stokes, D. E. 1960. *The American Voter*. New York: Wiley.
- ____ Gurin, G.; and Miller, W. E. 1954. *The Voter Decides*. Evanston, Ill.: Row Peterson.
- Dahl, R. A. 1961. *Who Governs?* New Haven, Conn.: Yale University Press.
- Eldersveld, S. J. 1964. *Political Parties*. Skokie, Ill.: Rand McNalley.
- Eulau, H. Prewitt, K. 1973. *Labyrinths of Democracy*. Indianapolis, Ind.: Bobbs-Merrill.
- Finifter, A. W. 1974. The friendship group as a protective environment for political deviants. *American Political Science Review*, 8: 607-25.
- Hayes, S. P. Jr. 1932. Voter's attitudes towards men and issues. *Journal of Social Psychology*, 2: 164-82.
- Huckfeld, R. and Sprague, J. 1995. *Citizens, Politics and Social Communications*. New York: Cambridge University Press.
- Jennings, M. K. and Niemi, R. G. 1974. *The Political Character of Adolescence*. Princeton N.J.: Princeton University Press.
- ____ ____ 1981. *Generations and Politics*. Princeton. N. J.: Princeton University Press.

Lazarsfeld, P.F.; Berelson, B. R. and Gaudet, H. 1948. *The People's Choice: How the Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign*. New York: Columbia University Press.

_____ and McPhee, W. N. 1959. *Voting*. Chicago: University of Chicago Press.

Merriam, C. E. and Gosnell, H. F. 1924. *Non-Voting*. Chicago. University of Chicago Press.

Miller, W. E. and Shanks, J. M. 1996. *The New American Voter*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Prothro, J. and Matthews, R. 1966. *Negroes and the New Southern Politics*. Chapel Hill: University of North Carolina.

Rice, S. 1928. *Quantitative Methods in Politics*. New York: Knopf.

Rokkan, S. and Lipset, S. M. eds. 1967. *Party Systems and Voter Alignments*. New York: Free press.

Tingsten, H. 1937. *Political Behavior: Studies in Elections Statistics*. Stockholm: Knopf. London: P.S.King.

Verba, S. and Nie, N. H. 1972. *Participation in America*. New York: Harper and Row.

Wahlke, J.; Eulau, H., et al. 1962. *The Legislative System*. New York.